

Gabrielsen, E., By, I.-Å., Randen, M. (2012). Klagesensurordningene – hvordan fungerer de?. *UNIPED (Tromsø)*, 35, 5-21.

Klagesensurordningene; hvordan fungerer de?

Egil Gabrielsen, Universitetet i Stavanger.

Inger Åshild By, Norges idrettshøgskole.

Marianne Randen, Universitetet i Oslo.

Det anvendes i dag to ulike prinsipper for klagesensur i høyere utdanning i Norge. Den fortsatt mest brukte, er den gamle klageordningen som følger forvaltningsloven (fvl) med de begrensninger som følger av universitets- og høgskoleloven, og hvor alle dokumenter i saken skal sendes til klagesensorene. Den nye klageordningen som har sitt utgangspunkt i universitets- og høgskoleloven (uhl), kalles gjerne for blindsensur fordi klagesensorene oftest bare får det påklagde oppgavesvaret til vurdering. I denne artikkelen skal vi se nærmere på lovgrunnlaget for de to nevnte ordningene, før vi presenterer resultatene fra klagesensuren i en periode på fem semestre fra 40 universiteter og høgskoler. Vi skal også vise at informasjon om og prosedyrer for klagesensur varierer en god del mellom lærestedene.

Bakgrunn

Kartleggingen som presenteres i denne artikkelen er gjennomført på oppdrag fra Utdanningsutvalget i Universitets- og høgskolerådet (UHR). Vurderingsordninger og karakterbruk er naturlig nok et sentralt tema for dette utvalget, noe som blant annet gjenspeiles i at det arrangeres en årlig karaktersamling for sektoren. I den siste tiden har også innspill fra studenter ved flere institusjoner med krav om at eksamenskarakterer skal suppleres med en utfyllende skriftlig vurdering av alle eksamensbesvarelser, skapt diskusjon i våre akademiske miljøer. Samtidig har Utdanningsutvalget i UHR blitt kjent med enkeltsaker hvor utfallet av klagesensur har vist så betydelige avvik fra førstegangssensur at også pressen har tatt interesse for temaet. Dette er noe av bakgrunnen for at en ønsket en kartlegging av omfanget av og prosedyrer for hvordan klagesensur gjennomføres ved høgskoler og universiteter.

Juridiske betraktninger rundt klagesensur

Det juridiske utgangspunktet for klagesensur finner vi i universitets- og høgskoleloven av 1.april 2005 nr.15 (uhl). Man kan også utgå fra klagebestemmelsene i forvaltningsloven av 10.februar 1967(fvl) med de begrensninger som følger av uhl. I det følgende har vi kalt detteklageordningen i universitets- og høgskoleloven og klageordningen i forvaltningsloven, eller ny og gammel ordning. I brev fra KUF av 31.05.01 framgår det at institusjonene står fritt til å bestemme hvilken prosedyre de mener er best.

Retten til å klage over karakteren fremkommer av uhl § 5-3 (videreføring av uhl 1995 § 52) der det står at studenten har krav på ny sensur:

(4) En kandidat kan klage skriftlig over karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultat er kunngjort. Ny sensurering skal da foretas.

Verken lovtekst eller forarbeider (Ot. Prp.nr 79 (2003-2004 og Ot.prp.nr. 85 1993-94) angir hvilken dokumentasjon som skal sendes med klagen. Heller ikke tidligere lovverk med forarbeider for universiteter og høyskoler gav svar på dette. Fremgangsmåten ved ny vurdering er angitt i uhl § 3-9(5):

(5) Ved ny sensurering etter §§ 5-2 og 5-3 benyttes minst to nye sensorer, hvorav minst én ekstern. Endring kan gjøres både til gunst og ugunst for klager. Hvis den endelige karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve og klager får medhold i klage på sensuren over den skriftlige del av eksamenen, holdes ny muntlig prøve til fastsetting av endelig karakter.

I forvaltningsloven finner man reglene for forvaltningsklager i kapittel VI, der det står at enkeltvedtak kan påklages. Sensurvedtak er regnet som enkeltvedtak etter fvl § 2.

Hvis man skal følge klageprosessen gjennom forvaltningsloven vil det si at man skal sende med alle dokumenter i saken til den som behandler klagen, jf. fvl § 34 andre ledd. Når det gjelder klagesensur, betyr det at oppgaven samt evt. andre dokumenter som studentens klage, tidligere sensors uttalelser etc. legges ved. Professor Jan Fritjof Bernt skriver i lovkommentaren til uhl § 5-3(4) note 403 at:

Det foretas nå ny bedømmelse på fritt grunnlag, jf. fvl. § 34 annet ledd og § 3-9 nr. 5 med notene 224 og 225 ovenfor, men klagesensorene skal være kjent med den karakter det klages over, klagers anførsler, eventuell begrunnelse fra førstehåndssensorene, samt eventuelle kommentarer fra disse til klagen, se fvl. § 33 fjerde ledd første punktum.

Uttalelsen er en videreføring av kommentaren til universitets- og høyskoleloven av 1995.

Kunnskapsdepartementet (KD) uttalte i en konkret klagesak hos Sivilombudsmannen i 2006 at en tolking av forvaltningslovsforskriften § 32 tilsier at klage på karakterer i utgangspunktet er unntatt fra reglene om klage i forvaltningsloven (selv om eksamenssensur er et enkeltvedtak). Der de særlige klagereglene i uhl ikke regulerer et forhold vil imidlertid de generelle reglene i forvaltningsloven og generelle forvaltningsrettslige prinsipper (krav til hjemmel, forholdsmessighet, likebehandling og krav til forutberegnelighet) gjelde.

Departementet tolket i sin uttalelse til Sivilombudsmannen ”ny sensur” i § 5-3 slik at den nye vurderingen skulle være så lik førstegangssensurering som mulig. De nye sensorene skulle derfor ikke ha tilgang til mer dokumentasjon enn de første. KD registrerte at hvis institusjonene kun skulle bruke blindsensurmetoden ville dette medføre at mange institusjoner hadde en rettsstridig praksis. KD la til grunn at tidligere praksis, der klagesensorene fikk informasjon om karakter og begrunnelser var i tråd med uhl hvis dokumentasjonen som fulgte med besvarelsen ikke kun ga inntrykk av én side av saken. Det var et krav at studenten som klager måtte få anledning til å legge ved den skriftlige begrunnelsen.

Sivilombudsmannen konkluderte med at begge ordningene var lovlige og forsvarlige. Det viktige var at studentene ble informert om hvilke regler som gjelder. KD kom etter dette med et rundskriv for å klargjøre situasjonen for institusjonene (Rundskriv F-05-06). Rundskrivet beskriver hvordan klagesensur etter uhl skal gjennomføres, men presiserer samtidig at praksis der karakterer og begrunnelser også sendes til de nye sensorene ikke bryter med kravet om ny sensurering i uhl § 5-3(4). Vi kan derfor konstatere at vi har to godkjente klageordninger.

Det er en forutsetning at det i lokalt regelverk klargjøres hva som gjelder på vedkommende institusjon slik at studentene er godt informert om regelverket rundt klageadgangen. Både reglene for forvaltningsklager etter fvl og reglene for sensurklager i uhl har som mål at man av rettssikkerhetshensyn skal ha anledning til å klage hvis man er uenig i forvaltningens vedtak. Også med henblikk på likebehandling og faglig ettersyn vil det være viktig at man kan klage på sensuren. Klager etter forvaltningsloven der man sender med alt materiale som er tilgjengelig i saken burde i prinsippet føre til at man får en grundig klagerunde. Problemet med denne metoden versus klageordningen etter uhl kan være at klagesensorene ikke klarer å forbli upåvirket av tidligere sensors vurdering og at sensureringen tar lenger tid. En ulempe med klageordningen etter uhl vil på den andre siden være at klagesensorene har få eller ingen andre oppgaver å måle opp mot, sammenliknet med dem som hadde førstegangssensuren. Det er slik sett ikke sikkert at studenten som klager vil bli vurdert opp mot samme nivå som studentene som ikke klaget. Kanskje er klagesensorene strengere eller snillere. Hva som blir den riktige sensuren kan slik sett variere.

Betraktninger rundt sensurering.

Vurdering av studentenes læringsutbytte har historisk sett vært rettet både mot å kvalifisere og selektere. Det er universitetene og høgskolene selv som er ansvarlig for denne vurderingen og sertifiseringen i forhold til både videre studier og aktuelle yrker (Aamodt m.fl., 2007). Det er derfor svært viktig både for den enkelte student og samfunnet at karaktersettingen er så riktig som mulig. I UH-loven er det som vi har sett, tatt høyde for at studenter som opplever at de har fått for dårlig karakter har rett til å få besvarelsen vurdert på nytt.

Noe av diskusjonen, særlig blant studenter, dreier seg om det lønner seg å klage eller ikke, om karakteren bli bedre eller dårligere etter klagesensur. Temaet har i liten grad vært forsket på, men NOKUTs resensurprosjekt i forbindelse med evalueringen av allmennlærerutdanningen er ett unntak. Prosjektet viser at ved de fleste institusjonene er resensur ganske lik original sensur, men med noe avvik ved enkeltinstitusjoner (NOKUT, 2006).

Tilsvarende tendens kommer fram i rapport fra Universitets- og høgskolerådet om karakterbruk i UH-sektoren. Det synes etterhvert å være utviklet en større grad av forståelse for bruken av karakterskalaen og det er relativt stor stabilitet i karaktersettingen (UHR, 2011). Ut fra dette er det kanskje grunn til å anta at klagesensuren i stor grad vil være i overensstemmelse med førstesensuren. Etter innføringen av Kvalitetsreformen har diskusjonen blant annet dreid seg om endring i loven med hensyn til krav om ekstern sensor. Før Kvalitetsreformen krevde loven minst to sensorer, hvorav en ekstern, ved avsluttende eksamen ved universiteter og høgskoler. I den nye universitets- og høgskoleloven av 2005 ble kravet om ekstern sensor opprettholdt på selvstendige arbeider på høyere grad. For øvrig ble kravet om ekstern sensor endret til et lovfestet krav om ekstern evaluering av vurderingene eller vurderingsformene. Departementet begrunnet dette med at:

«ved innføringen av nye vurderingsformer og jevnlig tilbakemelding om læringsutbyttet til studenten må institusjonene gis stor frihet når det gjelder å fastsette nye vurderingsordninger for det enkelte studium. Det innebærer at dagens system med to sensorer, hvorav en ekstern, vanskelig kan opprettholdes som et felles system for all vurdering.» (Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, 2001a).

Med lovendringen ble det opp til den enkelte institusjon å fastsette hvordan den eksterne evalueringen kan gjennomføres, enten ved ekstern deltakelse i den enkelte vurdering eller ved ekstern evaluering av vurderingsordningene. Ekstern sensor har gjerne blitt forbundet med

større sikkerhet rundt vurderingen og dette er ofte framhevet i debatten. En skulle ut fra dette kunne anta at klagesensur, hvor det alltid skal være minst en ekstern sensor, blir kvalitativt bedre og dermed vil kunne gi et riktigere bilde av studentens kvalifikasjoner. NIFU STEP har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet gjort en kartlegging av blant annet sensurpraksis ved 31 offentlige læresteder og drøftet sensurpraksis i forhold til spørsmål om kvalitet på sensuren, ressursbruk og forholdet mellom læring og vurdering. Et hovedsynspunkt i intervjumaterialet er at sensorordninger som omfatter intern og ekstern sensor bidrar til å sikre kvaliteten på sensuren. Bruk av ekstern sensor legitimeres gjerne gjennom å vise til at ordningen bidrar til å sikre nasjonale standarder i karaktersettingen og vurderingene. Dette innebærer at vurderingen gjennomføres på likest mulig måte for alle studentene som skal prøves. Nå bekrefter samtidig undersøkelsen at det på lavere grad fortsatt synes å være betydelig bruk av ekstern sensur. (Frølich m.fl., 2009.) Det skulle tilsi at det ikke vil være vesensforskjeller på klagesensur i forhold til opprinnelig sensur som kan forklares ut fra deltakelsen av eksterne sensorer. Nå har en heller ikke i NIFU STEP sin undersøkelse kunnet undersøke sammenhengen mellom karaktersetting og sensorordning på en måte som gir grunnlag for robuste konklusjoner om betydningen for kvaliteten på sensuren. (Ibid.). I forbindelse med NOKUTs evaluering av allmennlærerutdanningen ble det som nevnt, gjennomført resensur av eksamensbesvarelser våren 2005 hvor det primære formålet var å sammenligne original og ny sensur. Ved å sammenholde opplysninger om bruk av intern eller ekstern sensur ble det heller ikke funnet forskjeller som kunne forklares ved om det var benyttet ekstern eller intern sensur. (NOKUT, 2006). Det kan tyde på at bruken av eksterne eller intern sensur har mindre betydning enn antatt.

I forbindelse med innføringen av Kvalitetsreformen har også åpningen for å benytte bare en sensor blitt diskutert og gjerne sett på som uheldig. Men det finnes også undersøkelser som indikerer at feilvurderinger fra den sensor som redegjør for sin karakter først, ikke nødvendigvis blir rettet opp gjennom samhandling med den andre sensoren. Det kan tyde på at den «smitter» over på mange av de andre sensorene. «*Den smitter riktignok ikke over på alle; motstandsdyktigheten synes å øke med stillingsnivå og med spesialkompetanse.*» (Rasch og Eriksen, 2009).

I høyere utdanning benyttes mange typer oppgaver og prøveformer ut fra fagenes egenart, formål og nivå. Vurdering benyttes som tilbakemelding til studenter underveis i studiet, formativ vurdering, og som grunnlag for endelig karakter, summativ vurdering (Sadler, 2010, Schriener, 1969 og Throndsen m.fl., 2009). Det er ikke alltid så klare skiller mellom formativ og summativ vurdering da eksamener underveis i for eksempel et bachelorstudium vil kunne ha en formativ funksjon i forhold til eksamener på slutten av studiet.

Evalueringen av Kvalitetsreformen viser at antall eksamener eller prøveordninger har økt. Den viser også at bruk av mappeeksamen er i vekst uten at bruken av mer tradisjonelle eksamener synes å ha blitt mindre. Ved tradisjonell eksamen er ofte karakteren den eneste tilbakemelding studenter får, mens ved mappeeksamener er tilbakemelding underveis i prosessen vanlig (Dysthe m.fl., 2006). Det er derfor grunn til å anta at det vil være flere som klager på tradisjonelle eksamener enn på mappeeksamener da de på sistnevnte vil være mer innforstått med nivået på arbeidet. Vår undersøkelse gir ikke mulighet til å skille på hvilke eksamensformer klagen er knyttet til.

I forbindelse med vurdering er det vanlig å trekke fram tre former for relatering; individrelatert vurdering, grupperelatert/normrelatert vurdering og målrelatert vurdering. I høyere utdanning legges lite vekt på individrelatert vurdering som basis for eksamenskarakterer. Studentenes individuelle forutsetninger og utvikling kan nok i en del profesjonsstudier tillegges noe vekt.

Grupperelatert eller normbasert vurdering brukes når det gjøres sammenligninger studentene i mellom og hvor kvaliteten på den enkelte students resultater ses i lys av de andre studentenes prestasjoner (Stokke m.fl., 2008). Forutbestemte krav til fordeling enten det er i form av Gauss-kurve eller andre fordelinger vil bidra til å hindre inflasjon i karaktersystemet, men forteller imidlertid lite om nivå (Gynnild, 2010).

Perspektivskiftet fra en undervisningssentrert utdanning med vekt på tema- / innholdsbeskrivelser til en student- og læringsorientert utdanning har medført større vekt på læringsutbytte og hvordan dette kan beskrives ved hjelp av målformuleringer underveis i studiene og som sluttkompetanse etter henholdsvis gjennomført bachelor, master og Ph.D. Selv om en synes å ha kommet godt i gang med målbeskrivelser i henhold til det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket er det nok et godt stykke igjen før en har kriterier på faglig nivå eller for å bruke termen fra grunnopplæringen; «kjennetegn på måloppnåelse». Dessuten så er det noen kryssende hensyn som kompliserer målrelateringen.

Karacterskalaen som benyttes i Norge bygger på ECTS-retningslinjene og innebærer et normbasert og kriteriebasert system. Normalfordelingskurven og en prosentvis fordeling av karakterene er en rettesnor for større studentkull. Ifølge Universitets- og høgskolerådet bør karakterfordelingen totalt sett, dvs. ikke på enkeltfag, være omtrent 10 % A, 25 % B, 30 % C, 25 % D og 10 % E. Stryk er her holdt utenfor. Totalt sett ligger institusjonene på omtrent denne fordelingen, men med relativt store variasjoner mellom institusjonstyper (DBH, 2011). Samtidig er det gitt beskrivelser av kriterier eller hva som kjennetegner besvarelser på de ulike karakterene. Dette kan for eksempel føre til at studenter ut fra karakterbeskrivelsene mener besvarelsen bør ha en bedre karakter, mens sensor ut fra å ha lest et større antall besvarelser gir en karakter ved å sammenligne med andre innleveringer. En kan ikke se bort fra at en slik effekt ligger til grunn når studenter klager på karakteren.

Kartlegging av hvordan klagesensurordningen gjennomføres

Kort om metodisk opplegg

Det er i dag 48 høgere utdanningsinstitusjoner som er medlem av Universitets- og høgskolerådet (UHR), hvorav de fleste er statlige institusjoner. Vi valgte å henvende oss til 41 av disse institusjonene og fikk med ett unntak (en av våre minste høgskoler) tilbakemeldinger fra alle disse. Bortvalget av 7 høgskoler skyldes blant annet at de hadde avvikende og lite relevante vurderingsordninger sett i forhold til denne undersøkelsen (for eksempel Kunsthøgskolene i Oslo og Bergen). Hvilke høgskoler og universiteter som deltok i opplegget framgår av tabellene som presenteres i fortsettelsen.

Vi henvendte oss i desember 2010 til de 41 institusjonene ved studiesjef/-direktør med informasjon om bakgrunnen for undersøkelsen og med "en oppskrift" på hvordan en skulle gå fram for å få ut de relevante tallene fra Felles studentsystem (FS) for sin institusjon. Det ble videre gitt opplysninger om navn og e-postadresse til en kontaktperson ved en av våre institusjoner som kunne kontaktes vedrørende eventuelle datatekniske spørsmål. Den personen ved hver institusjon som fikk delegert ansvaret for å gjennomføre undersøkelsen, fikk også "tildelt" en kontaktperson i den UHR- oppnevnte arbeidsgruppen, som foruten forfatterne av denne artikkelen besto av Eirik Uthus fra Norsk Studentunion.

Alle institusjonene var i dialog med sin kontaktperson gjennom telefon og/eller mail før innsending av informasjon om tall og svar på Questback- undersøkelsen. De oppgitte tallene

er så dobbeltsjekkert ved at kontaktpersonene har hatt ny kontakt med den institusjonsansvarlige i etterkant av innsendingsfristen i januar 2011.

Det er samlet inn data fra klagesensuren for høst- og vårsemesteret 2008 og 2009 og fra vårsemesteret 2010 fra 30 høgskoler og universiteter. Det betyr at ikke alle institusjoner har hatt full oversikt over utfallet av klagesensurene i perioden. Tallene som presenteres i det følgende gir derfor ikke et komplett bilde av utfallet av klagesensuren for det aktuelle tidsrommet. Det må også understrekes at de tallene som er innmeldt fra institusjonene ikke skiller på fag- og studieprogram. Tallene gjelder klagesensuren for institusjonen samlet og dekker derfor over sannsynlige forskjeller i klagefrekvens og resultater av klagebehandlingen mellom utdanningsområdene.

Omfang og utfall av de to klagesensurordningene

Tabell 1: Fordeling på de to hovedordningene for klagesensur

	Gammel ordning (fvl)	Ny ordning (blindsensur) (uhl)
Universiteter	3	5
Vitenskapelige høgskoler	2	2
Statlige høgskoler	13	8
Andre	5	2
Sum	23	17

I tabell 1 har vi vist fordelingen mellom de to klageordningene pr. 01.01.2011, i det følgende omtalt som henholdsvis Gammel ordning og Ny ordning. Det er institusjonenes svar på spørsmålene om karakter ved førstesensur og eventuelt begrunnelsen for denne sendes til klagesensorene som er brukt som kriterium for inndelingen. Vi registrerer at den gamle ordningen fortsatt anvendes ved flere institusjoner (23) enn den nye ordningen (17).

Resultatene fra klagesensuren i perioden: Gammel ordning (fvl)

Tabell 2 inneholder informasjon om klageantall og utfall av klagesensuren for de institusjonene som har beholdt den gamle klagesensurordningen og som har hatt mer enn 500 klager i den aktuelle tidsperioden på fem semester.

Tabell 2. Antall klager i perioden 2008 – V2010 og utfallet av disse for institusjoner med over 500 klager som anvender gammel klageordning (fvl).

Institusjon	Klager	Gunst %	Ugunst %	Uendret %
UiO	6628	19,8	2,4	77,7
UiB	4648	20,0	2,9	77,0
NHH	2183	18,4	1,1	80,4
HiST	1165	18,6	2,6	78,8
HiB	1018	22,8	4,7	72,5
HBO/UiN*	930	21,8	12,7	65,5
HiNT	544	14,5	2,9	82,5
HSH	516	16,5	4,1	79,5
Sum	17632			
Gj.snitt		19,6	3,1	77,2

* Høgskolen i Bodø/UiN gikk tilbake til gammel ordning i 2009

Vi ser at i underkant av 4 av 5 klager har resultert i at den opprinnelige karakteren blir opprettholdt ved klagesensuren. Samtidig er det rundt 20 prosent som får medhold i klagen sin, mens bare 3 prosent får dårligere karakter. Avvikene fra de refererte gjennomsnittstallene er ikke store, med unntak av Høgskolen i Bodø (nå Universitetet i Nordland) hvor andelen som har fått dårligere karakter ved omsensur er nærmere 13 prosent. Dette kan sees i sammenheng at HBO/UiN brukte ny klagesensurordning i halve perioden og gikk tilbake til gammel ordning i 2009. Også Høgskolen i Nord-Trøndelag avviker litt fra gjennomsnittstallene; andelen som får medhold i klagen er noe mindre enn gjennomsnittet for denne gruppen.

Tabell 3 viser tilsvarende tall for institusjonene som har beholdt gammel ordning for klagesensur, og som hadde færre enn 500 klager i den valgte tidsperioden. Også for disse institusjonene er det i gjennomsnitt 3 prosent som får dårligere karakter, men noen færre (17 prosent) får forbedret sin karakter etter klagesensuren. Andelen som beholder samme karakter varierer fra 71 prosent (Høgskolen i Narvik) til 90 prosent (Høgskolen i Buskerud).

Tabell 3. Antall klager i perioden 2008 – V2010 og utfallet av disse for institusjoner med mindre enn 500 klager som anvender gammel klageordning (fvl)

Institusjon	Klager	Gunst %	Ugunst %	Uendret %
NIH	179	12,3	2,2	85,5
Politihøgskolen	444	22,7	3,8	73,4
MF	80	21,3	2,5	76,3
HiM	141	12,8	4,3	83,0
HiSF	223	14,8	3,6	81,6
HiBU	302	8,3	2,0	89,7
HiVO	367	22,3	0,8	76,8
HiN	49	22,4	6,0	71,4
HiNe	35	17,1	0,0	82,9
HiT*	122	10,7	5,7	80,3
Sum	1942			
Gj.snitt		16,9	3,0	80,0

* Høgskolen i Telemark har bare tall fra 2009 og 2010

Resultatene fra klagesensuren i perioden: Ny ordning (uhl)

Vi viser i tabell 4 at to tredjedeler av klagene etter ny klageordning (blindsensur) resulterer i at opprinnelig karakter blir opprettholdt. Hver fjerde klage gir medhold; opprinnelig karakter blir endret til studentens gunst, mens hver tiende klage gir klageren en dårligere karakter enn ved første sensur. Tabellen gjelder institusjoner som hadde mer enn 500 klager i perioden.

Det er relativt små avvik fra dette snittet for de åtte institusjonene som inngår i tabell 4. Høgskolen i Oslo avviker mest med noen flere endringer av karakter både til gunst og ugunst for studentene. NTNU (som bare har levert tall fra ett fakultet) har færrest endringer av karakter i klagesensuren.

Tabell 4. Antall klager i perioden 2008 – V2010 og utfallet av disse for institusjoner med mer enn 500 klager som anvender ny klageordning (uhl).

Institusjon	Klager	Gunst %	Ugunst %	Uendret %
HiO	2841	26,6	12,3	61,1
UiA	2222	25,7	9,9	64,4
UiS	2156	21,2	8,8	70,0
NTNU *	1020	18,6	7,2	73,5
UiT	952	24,3	13,3	62,4
UMB	588	26,2	7,8	66,0
HiHM	702	22,5	8,0	68,7
HiØ	651	25,0	4,8	70,2
Sum	11132			
Gj.snitt		24,1	9,8	66,0

* NTNU har tall fra bare 1 av sine 7 fakultet

Tabell 5. Antall klager i perioden 2008 – V2010 og utfallet av disse for institusjoner med mindre enn 500 klager som anvender ny klageordning (uhl)

Institusjon	Klager	Gunst %	Ugunst %	Uendret %
HiG	321	10,9	8,4	80,7
HiL	140	20,7	11,4	67,9
DMMH	99	33,3	10,1	56,6
NMH	20	30,0	20,0	50,0
Sum	580			
Gj.snitt		17,8	9,8	72,4

Tabell 5 viser tilsvarende tall for mindre institusjoner som har innført den nye klageordningen og som har færre enn 500 klager i tidsperioden 2008 – V 2010. Vi registrerer at endringene til ugunst for studentene holder det samme nivået (ti prosent) som for institusjonene med mer enn 500 klager. Tilsvarende det vi fant for institusjoner med gammel klageordning, ser vi også her at institusjoner med mindre enn 500 klager endrer karakteren til gunst for klageren noe mindre enn der hvor en har mer enn 500 klager i tidsperioden.

Endring av karakterene ved klagesensur

De fleste studenter som får endret sin karakter etter klagesensur, får en justering på ett karaktertrinn, til gunst eller ugunst. I tabell 6 har vi sett nærmere på karakterjusteringene for de institusjonene som hadde mer enn 500 klagesaker i tidsperioden

Vi ser at av de klagesakene som går i studentens favør, så er det 1/6 av disse klagenes som resulterer i at studenten går fra strykkarakter til bestått ved bruk av den gamle sensurordningen (fvl). For ny sensurordning (uhl) er den tilsvarende andelen mer enn 1/3 (36 prosent). Tendensen er den samme når det gjelder karakteravvik på 2 karakterer eller mer; 7 prosent av de som får medhold i sin klage ved gammel ordning får minst 2 karakterer bedre karakter. Det tilsvarende tallet for ny ordning er 21 prosent.

Også for de klagesakene som faller ut til studentens ugunst, er det forskjeller mellom de to ordningene. 27 prosent av klagesakene som går i studentens ugunst etter ny ordning, innebærer at studenten får endret sin ståkarakter til ikke-bestått. Ved gammel ordning gjelder dette 15 prosent. Og mens 19 prosent av de som får medhold i klagen ved ny ordning forbedrer karakteren med minst 2 trinn, gjelder dette for 11 prosent av de som får medhold etter gammel ordning.

Tabell 6: Utfallet for studenter som har fått endret karakteren ved klagesensur i perioden 2008 - V2010

Gammel ordning (fvl)	Til gunst: 3193		Til ugunst: 539	
	Ikke bestått til bestått	Opp minst 2 karaktertrinn	Bestått til ikke bestått	Ned minst 2 karaktertrinn
Gjennomsnitt i prosent	16,6	7,3	15,2	11,0
Ny ordning (uhl)	Til gunst: 2683		Til ugunst: 1092	
	Ikke bestått til bestått	Opp minst 2 karaktertrinn	Bestått til ikke bestått	Ned minst 2 karaktertrinn
Gjennomsnitt i prosent	36,4	20,8	26,6	19,2

Praktisering av de to klagesensurordningene.

Kort om databakgrunn.

For å få vite noe mer om praktiseringen av klagesensur enn det oversikten over antall og endringer i karakterer fra FS kunne gi, utviklet vi som nevnt foran, et spørreskjema som

institusjonene ble bedt om å besvare ved hjelp av ”Questback”. Alle 40 høyskoler og universiteter har besvart dette skjemaet.

I skjemaet har vi stilt spørsmål angående hvordan studentene får kunnskap om anledningen til å klage på sensuren og hvordan de må gå fram og hvordan tilbakemelding gis. Videre har vi bedt om opplysninger om førstesensuren. Hoveddelen dreier seg om selve klagesensuren og hvordan den praktiseres.

Studentene og klageordningen.

I Universitets- og høyskolelovens ”§ 5-3. Klage over karakterfastsetting – rett til begrunnelse” står:

(1) Kandidaten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner.

Innledningsvis ble det derfor stilt spørsmål om studentene opplyses om retten til å få begrunnelse for sine karakterer. Besvarelsene viser at alle institusjoner gir opplysninger om at studentene kan få slik begrunnelse. Denne informasjonen er oftest å finne på institusjonenes nettsider. I tillegg er det noen institusjoner som opplyser at det gis muntlig ved studiestart og at studenten bekrefter på *Studentweb* at de er kjent med ordningen. Her er det ingen forskjeller på institusjoner som følger klageordningen i forvaltningsloven og institusjoner som følger klageordningen i universitets- og høyskoleloven.

Universitets- og høyskoleloven sier ingenting om på hvilken måte studentene må be om begrunnelse. Det var derfor interessant å se hvilken praksis en har lagt seg på og om det er noen forskjell på gammel og ny ordning. Se tabell 7.

Tabell 7. Institusjonene fordelt på måte studentene vanligvis må be om begrunnelse for karakteren.

	Gammel ordning fvl	Ny ordning Uhl	Totalt
Muntlig	2	0	2
Skriftlig	18	10	28
De får det uten å be om det	0	1	1
De kan velge muntlig eller skriftlig	3	6	9
Totalt	23	17	40

Ved 28 (70 %) av institusjonene må studentene be om begrunnelse skriftlig og ved 9 kan studentene velge om de vil be om det skriftlig eller muntlig. Ved 2 av institusjonene er regelen at studentene ber om begrunnelse muntlig. Én institusjon gir begrunnelse uten at

studentene må be om det. Flere institusjoner nevner spesielt at ved muntlig eksamen må studentene straks be om begrunnelse for karakteren slik loven sier. Det synes å være vanligere at studenter ved institusjoner som følger klageordningen i universitets- og høyskoleloven kan velge om de vil be om begrunnelse skriftlig eller muntlig enn de som følger klageordningen i forvaltningsloven.

I § 5-3. *Klage over karakterfastsetting – rett til begrunnelse* 2. ledd heter det at ”--- *Begrunnelse gis muntlig eller skriftlig etter sensors valg.*” Institusjonene ble spurt om hvordan begrunnelsen gis ved deres institusjon. Se tabell 8.

Tabell 8. Institusjonene fordelt på hvordan begrunnelse for karakter gis.

	Gammel ordning fvl	Ny ordning Uhl	Totalt
Alltid muntlig	0	0	0
Alltid skriftlig	2	2	4
Eksamenskommissjonen bestemmer	18	13	31
Studenten bestemmer	1	0	1
Ubesvart	2	2	4
Totalt	23	17	40

Ved 31 (ca. 80 %) av institusjonene bestemmer eksamenskommissjonene slik loven sier, hvordan begrunnelsen skal gis. Ved 10 % av institusjonene gis begrunnelsen alltid skriftlig og ved én institusjon bestemmer studenten hvordan han/hun vil ha begrunnelsen.

I § 5-3. *Klage over karakterfastsetting – rett til begrunnelse* 4. ledd heter det at ”--- *En kandidat kan klage skriftlig over karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultat er kunngjort.*” Ut fra dette har vi antatt at alle krever at selve klagen må fremsettes skriftlig. Det vi ut fra erfaring var kjent med, er at noen institusjoner også krever at studenten *begrunner* sin klage. Vi var derfor interessert i å se om dette er vanlig praksis eller ikke. Se tabell 9.

Tabell 9. Institusjonene fordelt på om studenten må begrunne klagen eller ikke.

	Gammel ordning fvl	Ny ordning Uhl	Totalt
Må begrunne klagen	10	2	12
Må ikke begrunne klagen	11	15	26
Ubesvart	2	0	2
Totalt	23	17	40

Dersom studenten vil klage på karakteren blir studenten ved 12 (30 %) av institusjonene bedt om å begrunne sin klage. Ved 26 (65 %) av institusjonene behøver ikke studentene begrunne klagen. Her er det ikke uventet forskjell på institusjoner som følger klageordningen i forvaltningsloven og de som følger klageordningen i universitets- og høgskoleloven. 10 (ca. 45 %) av institusjonene som følger klageordningen i forvaltningsloven ber om skriftlig begrunnelse fra studentene, mens 11 ikke gjør det. Flere av institusjonene opplyser at de behandler søknadene selv om de ikke er begrunnet. Noen sier også at de gjerne oppfordrer studentene til å begrunne sin klage. Av institusjonene som følger klageordningen i universitets- og høgskoleloven er det 15 (vel 90 %) som opplyser at de ikke ber om begrunnelse, mens 2 institusjoner ber om begrunnelse. Det kan synes noe merkelig at det ved "blindsensur" bes om at studentene skal begrunne sin klage da denne ikke skal følge med til klagenemnda. På den andre siden er det interessant at ca. halvparten av de institusjonene som følger forvaltningsloven, ikke krever at studentene skal begrunne sin klage da dette trolig ville kunne opplyse saken ytterligere.

To av institusjonene som følger klageordningen i forvaltningsloven, men ikke krever at studentene må begrunne sin klage, kommenterer slik:

Arbeidet med klager og begrunnelser er svært ressurskrevende. Faglig stab ønsker derfor blant annet at studenten skal måtte begrunne sin henvendelse om begrunnelse eller klage, men vi oppfatter ikke at vi ihht loven kan kreve dette.

Det pågår diskusjoner rundt særlig to punkter. Enkelte mener at studentene burde begrunne klagen sin, og ikke bare fylle ut et skjema. Dette ville kanskje bidratt til færre klager.

Her trekkes altså ressurs hensyn inn som en begrunnelse for hvorfor det ønskes at studentene må begrunne sin klage. Det oppfattes tydeligvis for enkelt bare å kunne klage uten å gi noen begrunnelse.

Førstesensurs forhold til klagesensur.

Et diskusjonstema i sektoren har vært om det bør kreves begrunnelse for opprinnelig sensur før klage sendes til klagekommisjonen eller ikke. Tabell 10 viser hvordan dette praktiseres i sektoren.

Tabell 10. Fordeling av institusjonene i forhold til om de krever skriftlig begrunnelse eller ikke fra eksamenskomiteen for opprinnelig karakter før klage sendes.

	Gammel ordning fvl	Ny ordning Uhl	Totalt
Krever skriftlig begrunnelse fra eksamenskomiteen for opprinnelig karakter	5	2	7
Krever ikke skriftlig begrunnelse fra eksamenskomiteen for opprinnelig karakter	18	15	33
Totalt	23	17	40

Det er 7 (ca. 20 %) av institusjonene som krever skriftlig begrunnelse fra eksamenskomiteen for opprinnelig karakter før klage sendes. Her er det slik at 5 (vel 20 %) av institusjonene som følger klageordningen i forvaltningsloven krever dette, og 2 av de som følger klageordningen i universitets- og høgskoleloven gjør det også. Ut fra intensjonene med de ulike lovene skulle en anta at ingen av institusjonene med klageordning etter universitets- og høgskoleloven ville kreve dette og alle som følger klageordningen i forvaltningsloven ville kreve det. Det er med noe undring vi ser at så ikke er tilfelle, hvilket forsterker inntrykket av at det finnes flere varianter av klagesensur i høyere utdanning.

Klagesensuren.

I det følgende dreier det seg om behandling av klage i klagekommisjonen. I tabell 9 er gitt en oversikt over om studentene må begrunne sin klage eller ikke. Et annet interessant spørsmål er da om studentenes eventuelle begrunnelse for klage følger med til ny sensur eller ikke. 23 av institusjonene oppgir at studentenes begrunnelse for klage følger med til klagekommisjonen, mens 17 oppgir at den ikke følger med. Her er det et klart skille mellom institusjoner som følger klageordningen i forvaltningsloven og institusjoner som følger klageordningen i universitets- og høgskoleloven. Ved institusjoner som følger klageordningen i forvaltningsloven svarer 22 at studentens eventuelle begrunnelse for klage følger med til klagekommisjonen. Av institusjonene som følger klageordningen i universitets- og høgskoleloven oppgir 16 at studentenes begrunnelse ikke følger med til ny sensur. De to institusjonene som ikke følger hovedprinsippet innen hver lov, oppgir ingen grunn til dette.

Videre så vi det som interessant å se om det gis opplysninger om opprinnelig karakter eller ikke til klagekommisjonen. Også her forventet vi et klart skille mellom de to ordningene, noe resultatet også ble. Her er det slik at alle institusjoner som følger klageordningen i forvaltningsloven gir opplysninger om karakter til klagekommisjonen, mens alle de som følger klageordningen i universitets- og høgskoleloven ikke gir opplysninger om karakter til klagekommisjonen. En av institusjonene som følger gammel ordning skriver at det er en svakhet at klagekommisjonen får vite karakteren og dermed ” *At ny sensur ikke er uhildet ---* ” En annen skriver:

Vi burde ikke oppgi karakteren til klagekommissjonen, ei heller begrunnelsene både fra student og faglærer/sensor, da det bør være en totalt uhildet klagekommissjon. Vi har inntrykk av at klagekommissjonen kan påvirkes av disse opplysningene.

Dette er også en institusjon som følger klageordningen i forvaltningsloven, men det er tydelig at den som har besvart spørreskjemaet heller kunne ønske at institusjonen praktiserte ”blindsensur”, altså fulgte klageordningen i universitets- og høgskoleloven. Vedkommende er ikke den eneste; saksbehandlerne ved en annen institusjon diskuterer også denne problematikken. Og noen der er også av den oppfatning at klagekommissjonen ikke bør få vite opprinnelig karakter.

Videre var det interessant å se om skriftlig begrunnelse for opprinnelig karakter gis til klagesensorene. Tabell 11 gir en oversikt over dette.

Tabell 11. Institusjonene fordelt på om skriftlig begrunnelse for opprinnelig karakter følger med til ny bedømmelse eller ikke.

	Gammel ordning fvl	Ny ordning Uhl	Totalt
Skriftlig begrunnelse for opprinnelig karakter <i>følger med</i> til ny bedømmelse	20	1	22
Skriftlig begrunnelse for opprinnelig karakter <i>følger ikke med</i> til ny bedømmelse	3	16	18
Totalt	23	17	40

20 (90 %) av institusjonene som følger klageordningen i forvaltningsloven svarer at begrunnelse for opprinnelig karakter følger med. 9 av disse bemerker at skriftlig begrunnelse legges ved så fremt det finnes. (Jfr. Tabell 10 som viser at få institusjoner *krever* skriftlig begrunnelse.) En av institusjonene skriver at det legges ved dersom studenten ønsker det. Tre institusjoner, opplyser at det ikke følger med. Den ene begrunner dette slik:

Bakgrunn for dette er en vurdering om at den nye kommisjonen får opprinnelig karakter, men skal gjøre seg en egen mening om dette er en riktig bedømmelse av kandidatens arbeid i henhold til nivå og karakterbeskrivelse.

En av institusjonene som følger klageordningen i forvaltningsloven, men som inntil nylig har fulgt universitets- og høgskolelovens ordning sier:

Studenten velger selv om det skal leveres med skriftlig begrunnelse fra første sensor.

Uklart om ny sensur skal gis på fullstendig fritt grunnlag dersom studenten ønsker det, alternativt om saken skal opplyses i sin helhet jmf. forvaltningsloven.

Dette er tydeligvis et spørsmål som drøftes og som synes å være til dels uavklart ved noen institusjoner. En annen oppsummerer slik:

Spørsmålet om klagesensorene skal få kjennskap til opprinnelige karakter er det som skaper mest debatt når det gjelder saksgangen i klagebehandlingen. Mange av kandidatene som klager reagerer på at sensorene får vite opprinnelige karakter og det er også en del av klagesensorene som mener at dette kommer i veien for en selvstendig og ny vurdering av en eksamensbesvarelse. De som er for en slik ordning er like klare på at dette er nødvendig for at klagesensuren skal være på nivå med den opprinnelige sensuren i og med at sammenligningsgrunnlaget sensorene har når en større bunke besvarelser sensureres (som vanligvis er tilfelle ved opprinnelig sensur) faller bort når det er snakk om klagesensur og kun et fåtall besvarelser som sensureres (som vanligvis er tilfelle ved klagesensur). På en måte hadde det kanskje vært greit å ha et nasjonalt regelverk å støtte seg til på dette området.

Ingen av institusjonene som følger klageordningen i universitets- og høyskoleloven (bortsett fra én institusjon) legger ved begrunnelse for opprinnelig karakter.

Enkelte institusjoner har vi erfart at sender med andre oppgavesvar fra samme eksamen til klagesensur. Dette for at en skal kunne se nivået på andre besvarelser ved samme eksamen. Vi var derfor interessert i å se i hvilket omfang dette gjøres i sektoren. Se tabell 12.

Tabell 12. Institusjonene fordelt på om de legger ved eller ikke legger ved andre oppgavesvar enn den påklagede, men som er sensurert ved samme eksamen til klagesensur eller ikke.

	Gammel ordning fvl	Ny ordning Uhl	Totalt
Andre oppgavesvar legges ved til ny sensur	3	3	6
Andre oppgavesvar legges ikke ved til ny sensur	20	13	33
Ulik praksis på fakultetene	0	1	1
Totalt	23	17	40

6 (15 %) av institusjonene opplyser at de legger ved andre oppgavesvar enn den påklagede, mens 33 (vel 80 %) av institusjonene ikke gjør dette. Én institusjon opplyser at dette varierer noe fra fag til fag. Her er det ikke forskjeller på om institusjonene følger klageordningen i forvaltningsloven eller klageordningen i universitets- og høyskoleloven.

Videre ble institusjonene spurt om de opplyste om karakter på de vedlagte oppgavene. Alle 6 institusjonene som legger ved andre oppgavesvar opplyste at de også lot klagekommisjonen vite karakterene på disse.

Økonomi

Det ble til slutt i Questback-skjemaet stilt spørsmål om kostnader ved klagesensur. Bare 6 av institusjonene har beregnet kostnadene ved klagesensur, og alle disse følger den gamle ordningen. Institusjonene presiserer at de har regnet grovt på dette. Summene som oppgis, varierer mellom 1200 kr og 7000 kroner pr. oppgave. Variasjonen skyldes nok ulike beregningsmåter avhengig blant annet av om administrative utgifter regnes med, om arbeidstid for intern klagesensur regnes med og lignende. Totalutgiftene er også avhengig av variable reiseutgifter og hvorvidt det er en eller flere oppgaver fra samme eksamen som det klages på. Uansett så representerer klagesensur betydelige utgifter for institusjonene.

Oppsummering

Sensurering forventes å være grundig og rettferdig. Studenter som mener at de har fått en urimelig vurdering av sitt eksamensarbeid, har derfor rett til å klage på førstesensuren. I Norge er det åpnet for at klagesensuren kan gjennomføres på to prinsipielt forskjellige måter uten at en tidligere har vært opptatt av om utfallet av disse to ulike ordningene er ulike.

På oppdrag fra Utdanningsutvalget i UHR, ble det vinteren 2011 gjennomført en kartlegging av klagesensuren ved 40 universiteter og høyskoler. I denne artikkelen har vi presentert utfallet av klagesensuren ved disse institusjonene for perioden vår 2008 – vår 2010, omfattende mer enn 30 000 klagesaker.

Vår undersøkelse bekrefter at en betydelig del av karakterene fra førstesensuren blir endret ved klagesensur. Resultatene viser tydelig ulike tendenser for de to klagesensurordningene. Klagesensur etter forvaltningsloven (i artikkelen kalt gammel ordning) førte til endring av karakter i 22,5 prosent av klagesakene. Tilsvarende tall for klagesensur etter universitets- og høyskoleloven (her omtalt som ny ordning eller blindsensur) var 34 prosent.

Tallene må selvsagt tolkes med forsiktighet, men det bør være grunnlag for å si at den nye ordningen (uhl) representerer et større "sjansespill" for studenter som velger å klage. Riktignok får flere medhold i sin klage etter denne ordningen, men samtidig er det mer enn tre ganger så mange som får nedsatt karakter sammenliknet med klagerne ved gammel ordning (fvl). Avvikene i karaktertrinn fra førstesensur til klagesensur er også klart større når en bruker den nye ordningen. Betydelig flere får endret karakteren fra bestått til ikke- bestått eller fra ikke-bestått til bestått. Det er også flere kandidater som får endret sin opprinnelige karakter med minst to trinn på skalaen, til gunst eller ugunst, når klagesensuren skjer ved blindsensur.

Disse resultatene sier sannsynligvis noe om at det er uklare retningslinjer for bedømmelsen av eksamen. Ser en dette i lys av Kvalitetsreformen hvor standardisering av studiepoeng, arbeidsbelastning, mer sammenlignbare akademiske grader og vurderingsuttrykk for blant annet å øke studentmobiliteten er et uttrykt mål, synes det betenkelig at vurderingen av samme eksamensbesvarelser varierer såpass mye. Dette er utvilsomt en utfordring for de høyere utdanningsinstitusjonene.

Forsvarerne av de to ulike klagesensurordningene vil sannsynligvis tolke de presenterte resultatene ulikt. De som foretrekker den nye ordningen, vil gjerne hevde at de påviste forskjellene skyldes at klagesensorene i den gamle ordningen i for stor grad er påvirket av førstesensorenes begrunnelse og karaktersetting. Forsvarerne av den gamle ordningen vil på den andre siden kunne si at når mer enn hver tredje klage etter den nye ordningen resulterer i karakterendring, så har det sin bakgrunn i at klagesensorene der mangler det viktige sammenlikningsgrunnlaget av andre eksamensbesvarelser som førstesensorene har. De vil derfor også kunne hevde at "blindsensur" i noen tilfeller kan være urettferdig overfor de studentene som ikke klager, med henvisning til at slik klagesensur oftere resulterer i forbedret karakter, med gjennomgående flere karakteruttrykks avvik.

Hensikten med denne artikkelen har både vært å belyse klagesensurordningene med tall og å kartlegge institusjonenes prosedyrer rundt slik sensur. Det er blant annet interessant å registrere at noen institusjoner har valgt å oversende klagesensorene flere oppgavesvar fra samme eksamen; oppgaver fra ulike karakternivå som det ikke er klaget på. Selv om ette innebærer merarbeid og økte kostnader for institusjonen, kan det gi et bedre vurderingsgrunnlag og motvirke en svakhet ved blindsensur. Etter vår vurdering fortjener dette opplegget en mer systematisk utprøving.

Vår undersøkelse bekrefter for øvrig at flere institusjoner synes å ha behov for å justere sine prosedyrer for klagesensur. De svarene vi har referert, viser at ikke alle har fulgt opp intensjonene i Rundskriv F-05-06. Manglende oversikt over resultater fra klagesensuren gjelder flere av institusjonene. Vi registrerer for øvrig som positivt at enkelte institusjoner har meldt tilbake at arbeidet med denne kartleggingen allerede har bidratt til endrete rutiner for klagesensurarbeidet. Det er ingen tvil om at sensureringsarbeid utgjør en sentral del av institusjonenes virksomhet og derfor krever kontinuerlig kvalitetssikring.

Litteratur.

Bernt, Jan Fritjof. *Norsk Lovkommentar til uhl*. Link:

<http://abo.retsdata.no/browse.aspx?sDest=gL20050401z2D15z2EzA75z2D3> 20.05.2011.

Brev fra KUF av 31.05.01 til institusjoner under lov om universiteter og høyskoler angående klagebehandling

DBH (Database for statistikk for høyere utdanning) (2011) Hentet 11.01.12.

http://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/student/karakter_rapport.cfm

Dysthe, O.; Raaheim, A.; Lima, I. og Bygstad, A. (2006). *Undervisnings- og vurderingsordninger. Pedagogiske konsekvenser av Kvalitetsreformen*. Delrapport 7 fra Evalueringen av Kvalitetsreformen. Oslo-Bergen: Norges Forskningsråd/NIFU-STEP/Rokkansenteret.

Forvaltningsloven av 10.februar 1967

Frølich, N., Opheim, V., Brandt, S. og Prøitz, T. S. (2009). *Hva er viktige kvaliteter ved god sensur? En kartlegging av bruk av ekstern sensor på lavere grad med fokus på kvalitet, økonomi, vurdering og læring*. Rapport 21/2009. NIFU-STEP. Oslo

Gynnild, V. (2010). *Kriterier og skjønn i evaluering: en kasusstudie i utøvende musikkutdanning*. NOKUTs rapporter nr: 2010 – 4. Oslo, NOKUT.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (2001a). *Høring - endringer i lov om universiteter og høyskoler*.

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/ryddemappe/kd/norsk/tema/utdanning/hoyereutdanning/tema/kvalitetsreformen/horing-endringer-i-lov-om-universiteter-/Kapittel-10-Laringsmiljo.html?id=412335>

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (2001b). *St.meld. nr. 27 (2000-2001) Gjør din plikt - Krev din rett*.

Kunnskapsdepartementets Rundskriv F-05-06. *Veiledning i behandling av klagesaker ved institusjoner under lov om universiteter og høyskoler*

NOKUT (2006). *Evaluering av allmennlærerutdanningen i Norge 2006. Del 1: Hovedrapport. Rapport fra ekstern komite.* Oslo.

Ot. Prp.nr 79 (2003-2004)

Ot.prp.nr. 85 1993-94

Rasch, B. E. og Eriksen, S. K (2009). *En eller to sensorer? Et eksperiment i sosial interaksjon.* I: Tidsskrift for samfunnsforskning, Vol 50, Nr 3, s. 293–315

Sadler, D. R. (2010) *Assessment in Higher Education.* I: Peterson, P.; Baker, E. og McGaw, B. og (red.) International Encyclopedia of Education. Oxford, Elsevier. (S. 249 – 255.)

Schriren, M. (1969). *The Methodology of Evaluation.* I: Tyler, R. W. m.fl., Perspectives of Curriculum Evaluation. Chicago, Rand McNally.

Sivilombudsmannen (Sak 2006/1994)

Stokke, K. H.; Throndsen, I.; Lie, S. og Dale, E. L. (2008). *Evaluering av vurdering for læring. Underveisrapport fra følgeforskningen «Evaluering av modeller for kjennetegn på måloppnåelse i fag».* Oslo, Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling (ILS)

Throndsen, I.; Hopfenbeck, T. N.; Lie, S. og Dale, E. L. (2009). *Bedre vurdering for læring. Rapport fra «Evaluering av modeller for kjennetegn på måloppnåelse i fag».* Oslo, Universitetet i Oslo, Det utdanningsvitenskapelige fakultet.

Universitets- og høyskolerådet (UHR) (2011). *Karakterbruk i UH-sektoren 2010 Rapport fra en arbeidsgruppe oppnevnt av Universitets- og høyskolerådet.* Oslo.

Universitetsloven av 16.juni 1989 nr.77

Universitets og høyskoleloven av 12.05.1995 nr.22

Universitets- og høyskoleloven av 1.april 2005 nr.15

Aamodt, P.O.; Prøitz, T. S.; Hovdhaugen, E. og Stensaker, B. (2007). *Læringsutbytte i høyere utdanning. En drøfting av definisjoner, utviklingstrekk og måleproblemer.* Rapport 40/2007.